

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

бакалавр

(освітній ступінь)

Кафедра політичних наук і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова НМР факультету урбаністики
та просторового планування

 /Алірза МАМЕДОВ/
28 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Історія релігій

(назва освітньої компоненти)

шифр	назва спеціальності
052	Політологія
	назва освітньої програми
	Політичний менеджмент

Мова викладання: українська

Розробники:

Дьомкін П.О., к.і.н., доц.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук і права
протокол №2 від 28 серпня 2024 року

Завідувач кафедри

/Євген ПЕРЕГУДА/

Розглянуто на засіданні науково-методичної комісії спеціальності
протокол №1 від 28 серпня 2024 року

ВИТЯГ З РОБОЧОГО НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2024-2025 н.р.

шифр	Назва спеціальності, освітньої програми	Кредитів на сем.	Форма навчання:										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погодження заступником декана факультету	
			денна							Кількість індивідуальних робіт						
			Обсяг годин аудиторних						Сам. роб.	КП	КР	РГР				Конт. роб
			Всього	Разом	у тому числі											
Л	Лр	Пз			КП	КР	РГР	Конт. роб								
052	Політологія ОП «Політичний менеджмент»	3	90	30	14		16	60				1	Залік	3		

Анотація. Мета та завдання освітньої компоненти

Мета: викладання курсу має на меті формування системи понять, знань, умінь і навичок в сфері історії релігій як однієї з найважливіших форм політичної свідомості та політичної практики.

Робоча програма містить витяг з робочого навчального плану, мету вивчення, компетентності, які має опанувати здобувач, програмні результати навчання, дані щодо викладачів, зміст курсу, тематику практичних занять, вимоги до виконання індивідуального завдання, шкалу оцінювання знань, вмінь та навичок здобувача, роз'яснення усіх аспектів організації освітнього процесу щодо засвоєння освітньої компоненти, список навчально-методичного забезпечення, джерел та літератури для підготовки до практичних занять та виконання індивідуальних завдань. Електронне навчально-методичне забезпечення дисципліни розміщено на Освітньому сайті КНУБА. Також програма містить основні положення щодо політики академічної доброчесності та політики відвідування аудиторних занять.

Розміщення електронного навчально-методичного комплексу дисципліни:
<https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2763>.

Пререквізити: «Вступ до спеціальності», «Історія держави і права», «Історія політичної думки України», «Історія філософії та філософської думки».

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.
Загальні компетентності	
ЗК 1	Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 3	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК 7	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетентності	
СК 3	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
СК 5	Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітньої компоненти

Код	Програмні результати
ПРН 1	Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.
ПРН 3	Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.
ПРН 7	Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.
ПРН 10	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

Програма дисципліни

Модуль 1. Теоретичні засади вивчення історії релігій та історичні шляхи розвитку релігій.

Змістовий модуль 1

Теоретичні засади вивчення історії релігій

Лекція 1. Історія релігії: сутність та структура (загальна характеристика)

Становлення історії релігії як наукової дисципліни. Об'єкт, предмет історії релігії.

Понятійно-категоріальний апарат історії релігії. Мета і завдання курсу.

Структура релігії. Функції релігії.

Передумови виникнення релігії. Основні гіпотези щодо походження релігії.

Взаємозв'язок релігійних традицій та історичного процесу. Основні моделі класифікації форм релігії.

Релігія як об'єкт науково-теоретичного вивчення. Основні підходи щодо осмислення сутності релігії.

Практичне заняття 1

1. Становлення історії релігії як наукової дисципліни. Об'єкт, предмет історії релігії.
2. Понятійно-категоріальний апарат історії релігії.
3. Структура та функції релігії.
4. Передумови виникнення релігії. Основні гіпотези щодо походження релігії.
5. Основні моделі класифікації форм релігії.
6. Основні підходи щодо осмислення сутності релігії.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: <http://surl.li/sonwew>.
2. Гнот С.І. Релігієзнавство: навч. посіб. Л. ЛДУФК, 2011. 164 с. URL: <http://surl.li/pswowa>.
3. Гурська Л. І. Релігієзнавство. 2-ге вид. перероб. та доповн.: Навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 172 с. URL: <http://surl.li/sykbcr>.
4. Історія релігії в Україні. Навч. посіб. За ред. проф. А.М. Колодного і П.Л. Яроцького. К.: Знання, 1999. 736 с. URL: <http://surl.li/jkmots>.
5. Яроцький, П.Л. Релігієзнавство : Навч. посіб. К.: Кондор, 2004. 308 с. URL: <http://surl.li/idsqjw>.

Змістовий модуль 2. Розвиток релігій в історичному контексті

Лекція 2. Виникнення та розвиток етнічних релігій, їх сутність в історичному розмаїтті.

Синкретизм первісної культури.

Язичництво як релігійно-культурний феномен. Характерні риси етнічних релігій.

Релігійні вірування народів Двортччя (Месопотамії). Витоки шумерської міфології. Особливості релігійного культу шумеро-аккадської релігії. Відображення вавилонської міфології у релігійних віруваннях іудеїв.

Релігія стародавнього Єгипту, її міфологія та ритуали. Релігії народів Малої Азії та східного Середземномор'я.

Давньогрецька та давньоримська релігії.

Історичні передумови виникнення давньоіндійської релігії. Релігійна система індуїзму: особливості віровчення та культу. Брахманізм. Джайнізм. Сикхізм.

Релігійні системи Ірану: становлення та розвиток. Зороастрійський релігійний культ та мораль. Відображення давніх вірувань у релігійній системі сучасного Ірану.

Витоки традиційної китайської космології. Сутність релігійно-етичної системи конфуціанства. Ідейні концепції даосизму у релігійному та філософському контекстах. Релігійні традиції Китаю; історія та сучасність.

Релігійний синкретизм у віруваннях Японії: витоки та сьогодення.

Практичне заняття 2

1. Язичництво як релігійно-культурний феномен. Характерні риси етнічних релігій.

2. Особливості міфології, вірувань та релігійного культу шумеро-аккадської релігії. Відображення вавилонської міфології в релігії і віруваннях іудеїв.
3. Релігія стародавнього Єгипту, її міфологія та ритуали.
4. Релігії народів Малої Азії та східного Середземномор'я.
5. Давньогрецька та давньоримська релігії.
6. Історичні передумови виникнення давньоіндійської релігії.
7. Релігійна система індуїзму: особливості віровчення та культу. Брахманізм. Джайнізм. Сикхізм.
8. Релігійні системи Ірану: становлення та розвиток. Зороастрійський релігійний культ та мораль.
9. Витоки традиційної китайської космології. Сутність релігійно-етичної системи конфуціанства. Ідейні концепції даосизму у релігійному та філософському контекстах. Релігійні традиції Китаю; історія та сучасність.
10. Релігійний синкретизм у віруваннях Японії: витоки та сьогодення.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 536 с. URL: <http://surl.li/sonwew>.
2. Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. За ред. Мозгового Л. І., Бучми О.В. К.: Центр учбової літератури, 2008. 264 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk758151.pdf>.
3. Лубський В.І., Бурлак С.М., Вороновська Л.Г., Горбаченко Т.Г. та ін. Релігієзнавство: Підручник. К. : Вид. центр "Академія", 2000. 408 с. URL: <http://elib.org.ua/books/religion/relignowing2/index.html>.
4. Лешан В.Ю. Основи релігієзнавства: Підручник. Чернівці: Рута, 2005. 304 с. URL: <http://www.religstud.chnu.edu.ua/res/religstud/Osnovy-religstud.pdf>.
5. Яроцький П.Л. Релігієзнавство : Навч. посіб. К.: Кондор, 2004. 308 с. <http://surl.li/idsqjw>.

Модуль 2. Світові, етнічні релігії та неорелігійні культури

Змістовий модуль 3. Християнство як світова релігія.

Лекція 3. Християнство та його генеза у європейському релігійно-культурному контексті.

Соціально-політичні причини та історико-культурні передумови виникнення християнства. Роль елліністичної релігійно-філософської традиції у становленні ідейної доктрини християнства. Особа Ісуса Христа : історична та міфологічна концепції. Загальна характеристика священних книг Старого та Нового Завіту.

Структура Біблії, її мова та переклади. Біблія в суспільному житті українського народу.

Історична періодизація християнства. Структурно-функціональна специфіка ранньохристиянської церкви. Еволюція християнства в процесі його формування. Єресі в ранньому християнстві та їх вплив на становлення християнської ідеології.

Розкол 1054 року, його причини і наслідки. Вселенські собори: ідейно-політична зумовленість та теологічні наслідки.

Основні положення християнського віровчення. Християнські таїнства. Християнські свята.

Християнство в Україні: від конфронтації до діалогу. Українське релігійне лідерство як вагомий фактор консолідації української нації.

Вплив міжконфесійних відносин на духовне життя українського суспільства.

Практичне заняття 3

1. Соціально-політичні та історико-культурні передумови виникнення християнства.
2. Загальна характеристика священних книг Старого та Нового Завіту. Структура, мова Біблії, її роль в суспільному житті українського народу.
3. Еволюція та історична періодизація християнства.
4. Вселенські собори: ідейно-політична зумовленість та теологічні наслідки. Розкол 1054 року, його причини і наслідки.
5. Основні положення християнського віровчення. Християнські таїнства. та свята.
6. Християнство в Україні: від конфронтації до діалогу.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: <http://surl.li/sonwew>.
2. Біблія: книги Священного писання Старого та нового Завіту . К.: Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004. 1407с. URL: <https://parafia.org.ua/biblioteka/svyate-pysmo/bibliya-upts-kr/>.
3. Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні. К.: Освіта, 1992. 544 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hrushevskiy/Z_istorii_relihiinoi_dumky_na_Ukraini/.
4. Остащук І. Християнський сакральний символізм: релігієзнавчо-філософ-ський дискурс: монографія. К.: Автограф, 2011. 207 с. URL: <http://surl.li/btwwyb>.

Лекція 4. Православ'я

Основні ідейні положення православ'я. Специфіка та структура Вселенського православ'я. Місце Православної Церкви України в структурі Вселенського православ'я.

Особливості православного віровчення та культу.

Витоки українського православ'я. Ідейно-політична зумовленість хрещення Русі.

Феномен православних монастирів у економічному, політичному та культурно- освітньому розвитку України: генеза та сучасний стан. Роль православ'я у об'єднанні української нації в період Руїни.

Відродження Православної Церкви України. Здобуття Синодального та Патріаршого Томосу про автокефалію Православної Церкви в Україні.

Практичне заняття 4

1. Основні ідейні положення православ'я.
2. Специфіка та структура Вселенського православ'я.
3. Особливості православного віровчення та культу.
4. Витоки українського православ'я. Ідейно-політична зумовленість хрещення Русі.
5. Феномен православних монастирів у економічному, політичному та культурно-освітньому розвитку України: генеза та сучасний стан.
6. Здобуття Синодального та Патріаршого Томосу про автокефалію Православної Церкви в Україні
- 7.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: <http://surl.li/sonwew>.
2. Антропологічний код української культури і цивілізації (у двох книгах) О. О. Рафальський (керівник авторського колективу), Я. С. Калакура, В. П. Коцур, М. Ф. Юрій (науковий редактор). Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. Книга 1. 432 с. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/antropolohichniy_kod_book1.pdf.
3. Бондаренко О. В. Релігійна духовність в історії України як підґрунтя формування національної економічної ментальності. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2006. Вип. 24. С. 156-167. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2006_24_17.
4. Історія релігії в Україні. Навч. посіб. За ред. проф. А.М. Колодного і П.Л. Яроцького. К.: Знання, 1999. 736 с. URL: <http://surl.li/jkmots>.
5. Липинський, В. Релігія і церква в історії України. К. : Рада, 1995. 96 с. URL: <http://surl.li/phquud>.
6. Документи Святого і Великого Собору Православної Церкви. Крит, 2016. Київ : Відкритий Православний Університет Святої Софії-Премудрості ; Дух і Літера, 2016. 112 с.
7. Про Звернення Верховної Ради України до Всесвятості Варфоломія, Архієпископа Константинополя і Нового Риму, Вселенського Патріарха щодо надання автокефалії Православній Церкві в Україні: Постанова Верховної Ради України № 1422-VIII від 16 червня 2016 р. // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 27. Ст. 528.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1422-19>
8. Звернення Президента України до Вселенського Патріарха Варфоломія // Президент України. 2018. URL: <https://www.president.gov.ua/administration/zvernennya-prezidenta-ukrayini-do-vselenskogo-patriarha-varf-438>
9. Войналович В. А. Сучасне українське православ'я: старі і нові виклики // Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2018. № 3-4 (95-96). С. 141–192.
10. Здіорук С. Конституювання Православної Церкви України як чинник зміцнення національної безпеки Української Держави // Релігійна безпека/небезпека України / За ред. проф. А. Колодного. Київ : УАР, 2019. С. 136–148.
11. Киридон А. М. Становлення помісної Православної церкви в Україні (2016–2019 рр.) // Південь України: етно-історичний, мовний, культурний та релігійний виміри : в 8 вип. Одеса : Олді-плюс, 2019. Вип. 7. С. 180–190.
12. Саган О. Православна Церква України: конституювання та перспективи розвитку. Київ : [б. в.], 2019. 103 с.

Лекція 5. Католицизм та протестантизм

Географія поширення католицизму в процесі його становлення та розвитку. Основні ідейні положення католицької доктрини. Особливості католицького віровчення та культу. Організаційна структура Римо-католицької церкви. Інститут папства.

Генеза католицької ідеології в середньовічній Європі. Католицькі чернечі ордени: ідеологія та структура. Вплив чернечих орденів на політичні та освітні процеси у Західній Європі. Хрестові походи та інквізиція.

Трансформування ідеології католицизму в епоху глобалізації. II Ватиканський Собор. Аджорнаменто.

Особливості розвитку католицизму в Україні. Генеза унійного руху. Роль Української Греко-Католицької Церкви в становленні української національної ідеї.

Ідейні витоки Реформації. Ранній протестантизм: основні напрями. Особливості віровчення та культу раннього протестантизму. Суспільно-політична зумовленість формування релігійних течій і напрямів у пізньому протестантизмі. Особливості віровчення та культу пізнього протестантизму.

Особливості поширення ідеології протестантизму в Україні та його сучасна динаміка розвитку.

Практичне заняття 5

1. Основні ідейні положення католицької доктрини: особливості віровчення. Структура Римо-католицької церкви. Інститут папства.
2. Генеза католицької ідеології в середньовічній Європі. Католицькі чернечі ордени, їх структура та вплив на політичні процеси у Західній Європі.
3. Хрестові походи та інквізиція.
4. Трансформування ідеології католицизму в епоху глобалізації. II Ватиканський Собор. Аджорнаменто.
5. Особливості розвитку католицизму в Україні. Генеза унійного руху.
6. Роль Української Греко-Католицької Церкви в становленні української національної ідеї.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: <http://surl.li/sonwew>.
2. Лінч Д. Середньовічна церква: Коротка історія. К.: Основи, 1994. 491с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk608940.pdf>.

Практичне заняття 6

1. Ідейні витоки Реформації. Ранній протестантизм: основні напрями.
2. Особливості віровчення та культу раннього протестантизму.
3. Суспільно-політична зумовленість формування релігійних течій і напрямів у пізньому протестантизмі.
4. Особливості віровчення та культу пізнього протестантизму.
5. Особливості поширення ідеології протестантизму в Україні та його сучасна динаміка розвитку.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: <http://surl.li/sonwew>.
2. Гурська Л. І. Релігієзнавство. 2-ге вид. перероб. та доповн.: Навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 172 с. URL: <http://surl.li/sykbcv>.
3. Лешан В.Ю. Основи релігієзнавства: Підручник. Чернівці: Рута, 2005. 304 с. URL: <http://www.religstud.chnu.edu.ua/res/religstud/Osnovy-religstud.pdf>.

Змістовий модуль 4. Інші світові релігії та впливові етнічні культури

Лекція 6. Нехристиянські авраамічні релігії. Іслам. Іудаїзм. Релігії країн Східної Азії.

Соціально-історичні передумови поширення ісламу. Історична та міфічна постать пророка Мухамеда. Моральний зміст Корану. Особливості віровчення та культу ісламу. Основні течії ісламу: порівняльна характеристика.

Мусульманське право. Мусульманські релігійно-політичні течії та рухи. Феномен політичного ісламу. Розвиток ісламу в контексті сучасного глобалізованого світу: перспективи та небезпеки.

Ідейні витоки іудаїзму. Основні історичні етапи іудаїзму. Біблійний іудаїзм. Елліністичний період історії іудаїзму. Рабиністичний іудаїзм. Хасидизм. Особливості сучасного іудаїзму. Іудейська Біблія: морально-етичний зміст. Сутність іудейського віровчення та культу. Особливості єврейського святкового календаря.

Соціокультурні передумови виникнення буддизму. Історична та міфічна постать Сіддхартхи Гаутами як засновника буддизму. Філософська концепція буддизму. Особливості релігійного віровчення буддизму та його культ. Священні книги буддизму. Морально-етичний зміст буддизму. Сучасні ідейні інтерпретації релігійно-етичної доктрини буддизму.

Сутність релігійно-етичної системи конфуціанства. Неоконфуціанство. Ідейні концепції даосизму у релігійному та філософському контекстах.

Синтоїзм: витоки та сучасність.

Практичне заняття 7

1. Соціально-історичні передумови виникнення та поширення ісламу.
2. Особливості віровчення та культу ісламу. Основні течії ісламу: порівняльна характеристика.
3. Мусульманське право. Мусульманські релігійно-політичні течії та рухи.
4. Феномен політичного ісламу. Розвиток ісламу в контексті сучасного глобалізованого світу: перспективи та небезпеки.
5. Ідейні витоки іудаїзму. Основні історичні етапи іудаїзму. Сутність іудейського віровчення та культу.
6. Біблійний іудаїзм. Рабиністичний іудаїзм. Хасидизм.
7. Особливості сучасного іудаїзму.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: <http://surl.li/sonwew>.
2. Лешан В.Ю. Основи релігієзнавства: Підручник. Чернівці: Рута, 2005. 304 с. URL: <http://www.religstud.chnu.edu.ua/res/religstud/Osnovy-religstud.pdf>.
3. Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. За ред. Мозгового Л. І., Бучми О.В. К.: Центр учбової літератури, 2008. 264 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk758151.pdf>.
4. Юдаїзм: дослідження історії та віровчення: матеріали Міжнар. Молодіжної релігієзнавчої школи з юдаїки (6-18 липня 2010, Київ-Умань) / наук. ред.: А.-М. Басаурі Зюзіна, В. Чорноіваненко. К.: [б. и.], 2011. 253 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2380/Yudaizm_doslizhennia%20istorii.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Практичне заняття 8

1. Соціокультурні передумови виникнення буддизму. Філософська концепція буддизму.
2. Особливості релігійного віровчення буддизму та його культ. Священні книги буддизму.
3. Морально-етичний зміст буддизму. Сучасні ідейні інтерпретації релігійно-етичної доктрини буддизму.

4. Сутність релігійно-етичної системи конфуціанства. Неоконфуціанство. Ідейні концепції даосизму у релігійному та філософському контекстах.
5. Синтоїзм.

Література

1. Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: <http://surl.li/sonwew>.
2. Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. За ред. Мозгового Л. І., Бучми О.В. К.: Центр учбової літератури, 2008. 264 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk758151.pdf>.
3. Лубський В.І., Бурлак С.М., Вороновська Л.Г., Горбаченко Т.Г. та ін. Релігієзнавство: Підручник. К. : Вид. центр "Академія", 2000. 408 с. URL: <http://elib.org.ua/books/religion/reliknowing2/index.html>.

Змістовий модуль 5. Новітні релігійні культури

Лекція 7. Новітні релігійні течії

Ідейні передумови формування нетрадиційних релігійних культів та їх філософське обґрунтування. Характерні риси неорелігій та їх класифікаційні характеристики.

Релігії нехристиянського спрямування. Релігії орієнтального напрямку. Синтетичні релігії. Езотеричні об'єднання і течії.

Література

1. Гнот С.І. Релігієзнавство: навч. посіб. Л. ЛДУФК, 2011. 164 с. URL: <http://surl.li/ahwmka>.
2. Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. За ред. Мозгового Л. І., Бучми О.В. К.: Центр учбової літератури, 2008. 264 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk758151.pdf>.
3. Яроцький, П.Л. Релігієзнавство : Навч. посіб. К.: Кондор, 2004. 308 с. URL: <http://surl.li/idsqjw>.

Індивідуальне завдання

1. Об'єкт, предмет історії релігії.
2. Становлення історії релігії як наукової дисципліни.
3. Історія релігій в системі релігієзнавчого знання.
4. Понятійно-категоріальний апарат історії релігії.
5. Релігія як об'єкт науково-теоретичного вивчення та предмет історико-релігієзнавчих досліджень.
6. Структура та функції релігії.
7. Передумови виникнення релігії.
8. Взаємозв'язок релігійних традицій та історичного процесу.
9. Основні моделі класифікації форм релігії.
10. Історія релігій та теологія в контексті наукового осмислення.

11. Основні підходи щодо осмислення сутності релігії.
12. Синкретизм первісної культури.
13. Язичництво як релігійно-культурний феномен.
14. Характерні риси етнічних релігій.
15. Особливості міфології, вірувань та релігійного культу шумеро-аккадської релігії.
16. Відображення вавилонської міфології в релігії і віруваннях іудеїв.
17. Релігія стародавнього Єгипту, її міфологія та ритуали.
18. Релігії народів Малої Азії та східного Середземномор'я.
19. Давньогрецька та давньоримська релігії.
20. Історичні передумови виникнення давньоіндійської релігії.
21. Релігійна система індуїзму: особливості віровчення та культу.
22. Брахманізм. Джайнізм. Сикхізм.
23. Релігійні системи Ірану: становлення та розвиток.
24. Витоки традиційної китайської космології.
25. Релігійний синкретизм у віруваннях Японії: витоки та сьогодення.
26. Ідейні витоки та основні історичні етапи іудаїзму.
27. Особливості сучасного іудаїзму.
28. Сутність іудейського віровчення та культу.
29. Філософська концепція буддизму.
30. Морально-етичний зміст буддизму.
31. Історико-культурні передумови виникнення християнства.
32. Загальна характеристика священних книг Старого та Нового Завіту.
33. Еволюція та історична періодизація християнства.
34. Структурна специфіка ранньохристиянської церкви.
35. Єресі в ранньому християнстві.
36. Вселенські собори: ідейно-політична зумовленість та наслідки.
37. Розкол 1054 року, його причини і наслідки.
38. Основні положення християнського віровчення.
39. Християнські таїнства. та свята.
40. Християнство в Україні: від конфронтації до діалогу.
41. Українські релігійні лідери як фактор консолідації української нації.
42. Основні ідейні положення православ'я.
43. Специфіка та структура Вселенського православ'я.
44. Особливості православного віровчення та культу.
45. Витоки українського православ'я. Ідейно-політична зумовленість хрещення Русі.
46. Православні монастирі у соціокультурному розвитку України: генеза та сучасність.
47. Роль православ'я у об'єднанні української нації в період Руїни.
48. Основні ідейні положення католицької доктрини: особливості віровчення.
49. Структура Римо-католицької церкви. Інститут папства.
50. Генеза католицької ідеології в середньовічній Європі.
51. Католицькі чернечі ордени, їх вплив на політичні процеси у Західній Європі.
52. Хрестові походи та інквізиція.
53. Трансформування ідеології католицизму в епоху глобалізації.
54. Особливості розвитку католицизму в Україні. Генеза унійного руху.
55. Роль Української Греко-Католицької Церкви в становленні української нації.
56. Ранній протестантизм: основні напрями.
57. Особливості віровчення та культу раннього протестантизму.
58. Суспільно-політична зумовленість формування релігійних течій і напрямів у пізньому протестантизмі.
59. Особливості культу пізнього протестантизму. Поширення протестантизму на території Російської імперії.
60. Особливості поширення протестантизму в Україні та його сучасна динаміка розвитку.
61. Соціально-історичні передумови виникнення та поширення ісламу.
62. Моральний зміст Корану.
63. Мусульманське право.
64. Мусульманські релігійно-політичні течії та рухи.

65. Феномен політичного ісламу.
66. Розвиток ісламу в контексті сучасного глобалізованого світу: виклики.
67. Релігії нехристиянського спрямування.
68. Релігії орієнтального напрямку.
69. Синтетичні релігії.
70. Езотеричні об'єднання і течії.
71. Відродження Православної Церкви України.

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, Здобувачи можуть зробити його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 18 до 24 сторінок А4 тексту (кегль Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. В рефераті можна також помістити словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад, у вигляді дидактичного проєкту, у формі презентації у форматі Power Point. В цьому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена у цій робочій програмі, а в електронному вигляді вона розміщена на Освітньому сайті КНУБА, на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	25	відмінне виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
	22	відмінне виконання з незначною кількістю помилок виконання (розкриття теми, посилання та цитування сучасних наукових джерел (більшість з яких не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)
добре	20	виконання вище середнього рівня з кількома помилками (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, посилання та цитування сучасних наукових джерел (серед яких є такі, що не старше 2017 року), дотримання норм доброчесності)

	17	виконання з певною кількістю помилок (розкриття теми в межах об'єкту та завдань роботи, наявність посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)
задовільно	15	виконання роботи задовольняє мінімальним критеріям помилок (розкриття теми в основному в межах об'єкту роботи, наявність концептуального апарату роботи, присутність не менше 5 посилань та цитувань наукових джерел, дотримання норм доброчесності)

Розподіл годин самостійної роботи здобувачів

У пп. 8 п. 3.3. Положення Про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті будівництва і архітектури, затвердженого Вченою радою КНУБА (протокол №9 від 26.06.2023 р.) визначено вимоги до самостійної роботи здобувача, а саме: Самостійна робота здобувача є основним засобом засвоєння освітнього матеріалу у вільний від аудиторних занять час.

До самостійної роботи здобувача належить: опрацювання навчального матеріалу, виконання індивідуальних завдань, підготовка до підсумкового контролю, науково-дослідна робота. Враховуючи тижневе навчальне навантаження здобувачів відповідно до навчального курсу, щотижнева самостійна робота має бути в межах 16–30 годин.

Для забезпечення збалансованості самостійної роботи здобувача з матеріалом освітньої компоненти мінімальна кількість годин самостійної роботи розраховується виходячи з наступних норм часу:

Вид роботи	Кількість годин за нормами часу	Кількість за навчальним планом	Норми часу
опрацювання матеріалу лекцій	0,5 год на 2 год лекції	14 год.	3,5
підготовка до практичних занять	0,5 год на 2 год практичного заняття	16 год.	4
підготовка контрольної роботи	6 год	1	6
підготовка до заліку	6 год	1	6

Самостійна робота здобувача над засвоєнням навчального матеріалу з конкретної дисципліни може виконуватися у бібліотеці КНУБА, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (залік, захист індивідуальної роботи тощо) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (в т.ч. у разі, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших формах) можуть перевірятись на плагіат. Для цілей захисту індивідуального завдання оригінальність тексту має складати не менше 70%. Виключення становлять випадки зарахування публікацій Здобувачів у матеріалах наукових конференціях та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших опитувань, які проводяться у письмовій формі, заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення фактів списування з боку здобувача він отримує інше завдання. У разі повторного виявлення призначається додаткове заняття для проходження тестування.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості вміння поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна

оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення екзаменаційної сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати задачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю іспит

Поточне оцінювання					Індивідуальне завдання	Сума балів
Модуль 1		Модуль 2				
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3	ЗМ4	ЗМ5		
10	10	30	15	10	25	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	Не зараховано з можливістю повторного складання
<u>0-34</u>	F	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

ПИТАННЯ МОДУЛЬНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЯ

1. Історія релігії як наука про релігію.
2. Проблематика історії релігії.
3. Богословське та наукове пояснення релігії.
4. Визначення поняття релігії
5. Особливості історії релігії як навчальної дисципліни.
6. Особливості релігійної свідомості.
7. Основні релігієзнавчі концепції сутності релігії.
8. Віра в надприродне – головна ознака релігії.
9. Табу в системі соціальної регуляції поведінки.
10. Культура та релігія.
11. Закономірність і причини виникнення релігії.
12. Роль індуїзму в розвитку індійської культури.
13. Характерні особливості національних релігій.
14. Вплив зороастризму на філософські системи європейських народів.
15. Релігійні традиції Японії.
16. Вплив релігійно-філософської традиції на формування східної медицини.
17. Релігійний і медичний зміст практики медитації.
18. Соціально-історичні та економічні умови виникнення іудаїзму.
19. Даосизм, його вчення про «дао».
20. Синкретичний характер синтоїзму та суть його вчення.
21. Особливості джайнізму.
22. Соціально-історичні умови виникнення та сутність сикхізму.
23. Політеїзм індуїзму.
24. Порівняльна характеристика національних релігій Індії та Китаю.
25. Історія виникнення буддизму.
26. Основні гіпотези щодо походження релігії.
27. Причини виникнення релігії.
28. Релігія як об'єкт історико-релігієзнавчих досліджень.
29. Ідейні концепції даосизму у релігійному та філософському контекстах.
30. Зороастрійський релігійний культ та мораль.
31. Соціокультурні передумови виникнення буддизму

32. Соціально-політичні передумови виникнення християнства.
33. Особливості релігійного віровчення буддизму та його культ.
34. Християнські таїнства. та свята.
35. Вплив єретичних вчень на становлення християнської ідеології.
36. Феномен православних монастирів у політичному розвитку України.
37. Роль конфуціанства в розвитку китайської культури.
38. Походження католицької ідеології в середньовічній Європі.
39. Вплив зороастризму на філософські системи європейських народів.
40. Релігійні традиції Японії.
41. Вплив релігійно-філософської традиції на формування східної медицини.
42. Основні догмати православ'я.
43. Особливості віровчення та культу протестантизму.
44. Особливості віровчення та культу ісламу.
45. Характерні риси неорелігій та їх класифікаційні характеристики.
46. Основні течії ісламу: порівняльна характеристика.
47. Сутність релігійно-етичної системи конфуціанства.
48. Ідейні витоки Реформації
49. Особливості поширення протестантизму в Україні
50. Ідейні передумови формування нетрадиційних релігійних культів та їх обґрунтування.
- 51.Здобуття Синодального та Патріаршого Томосу про автокефалію Православної Церкви України.

Методичне забезпечення дисципліни

Підручники

Лубський В., Харьковщенко Є., Лубська М., Горбаченко Т. Історія релігій світу. К.: Центр навчальної літератури, 2019 536 с. URL: <http://surl.li/sonwew>.

Лешан В.Ю. Основи релігієзнавства: Підручник. Чернівці: Рута, 2005. 304 с. URL: <http://www.religstud.chnu.edu.ua/res/religstud/Osnovy-religstud.pdf>.

Лубський В.І., Бурлак С.М., Вороновська Л.Г., Горбаченко Т.Г. та ін. Релігієзнавство: Підручник. К. : Вид. центр "Академія", 2000. 408 с. URL: <http://ellib.org.ua/books/religion/relignowing2/index.html>.

Навчальні посібники

Гнот С.І. Релігієзнавство: навч. посіб. Л. ЛДУФК, 2011. 164 с. URL: <http://surl.li/pswowa>.

Гурська Л. І. Релігієзнавство. 2-ге вид. перероб. та доповн.: Навч. посіб. К.: «Центр учбової літератури», 2016. 172 с. URL: <http://surl.li/sykbcr>.

Історія релігії в Україні. Навч. посіб. За ред.. проф. А.М. Колодного і П.Л. Яроцького. К.: Знання, 1999. 736 с. URL: <http://surl.li/jkmots>.

Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. За ред. Мозгового Л. І., Бучми О.В. К.: Центр учбової літератури, 2008. 264 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk758151.pdf>.

Яроцький, П.Л. Релігієзнавство : Навч. посіб. К.: Кондор, 2004. 308 с. URL: <http://surl.li/idsqjw>.

Монографічні джерела, наукові статті

Бортнікова О. Г. Віра як підстава взаємодії релігії та політики / О. Г. Бортнікова // Вісник Національного університету "Юридична академія України імені Ярослава Мудрого" . Серія : Філософія. - 2016. - № 1. - С. 78-88. - URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnyua_2016_1_10

Біблія: книги Священного писання Старого та нового Завіту . К.: Видання Київської Патріархії Української Православної Церкви Київського Патріархату, 2004. 1407с. URL: <https://parafia.org.ua/biblioteka/svyate-pysmo/bibliya-upts-kr/>.

Бондаренко О. В. Релігійна духовність в історії України як підґрунтя формування національної економічної ментальності. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2006. Вип. 24. С. 156-167. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpvgvzdia_2006_24_17.

Грушевський М. З історії релігійної думки на Україні. К.: Освіта, 1992. 544 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Hrushevskiy/Z_istorii_relihiinoi_dumky_na_Ukraini/.

Липинський, В. Релігія і церква в історії України. К. : Рада, 1995. 96 с. URL: <http://surl.li/phquud>.

Лінч Д. Середньовічна церква: Коротка історія. К.: Основи,1994. 491с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk608940.pdf>.

Мокієнко М. П'ятидесятництво та харизматизм: порівняльний аналіз // Актуальні проблеми філософії та соціології. – 2018. №1 (21). URL: <http://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=33081>

Остащук І. Християнський сакральний символізм: релігієзнавчо-філософський дискурс: монографія. К.: Автограф, 2011. 207 с. URL: <http://surl.li/btwwyb>.

Юдаїзм: дослідження історії та віровчення: матеріали Міжнар. Молодіжної релігієзнавчої школи з юдаїки (6-18 липня 2010, Київ-Умань) / наук. ред.: А.-М. Басаурі Зюзіна, В. Чорноіваненко. К.: [б. и.], 2011. 253 с. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2380/Yudaizm_doslizhennia%20istorii.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Інформаційні ресурси

Освітній сайт Київського національного університету будівництва і архітектури. Сторінка кафедри політичних наук і права. Дисципліна «Історія релігій». URL: <https://org2.knuba.edu.ua/course/view.php?id=2763>.

<http://www.nbuv.gov.ua/> - Національна бібліотека України ім.В.І.Вернадського.

<http://library.knuba.edu.ua/> - Бібліотека Київського національного університету будівництва і архітектури.